

Motion till riksdagen 2020/21:4029

av **Martina Johansson m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2020/21:176 Modernare regler för bekräftelse av föräldraskap, faderskapsundersökningar och för att åstadkomma könsneutral föräldraskapspresumtion

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldraskapspresumtionen även bör omfatta sambor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldraskapet ska bekräftas preliminärt, digitalt, redan innan barnets födelse och sedan bekräftas igen efter det att barnet är fött, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den genetiska kopplingen till barnet bör dokumenteras i samtliga fall när det rättsliga föräldraskapet inte överensstämmer med den genetiska kopplingen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag som innebär en återgång till hävandereglerna som gällde före den 1 januari 2019 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet anser att propositionen om modernare regler kring föräldraskap gör en ansats att åstadkomma förbättringar på det familjerättsliga området i en riktning som Centerpartiet länge efterfrågat. Centerpartiet anser att det är viktigt att de familjerättsliga regleringarna utgår från barnets bästa och är anpassade efter att familjekonstellationer kan se olika ut. För oss är det självklart att alla barn som föds ska

ha samma rättigheter oavsett föräldrarnas sexuella läggning eller könsidentitet och oavsett hur barnet kom till livet. Det är bra att propositionen innehåller förslag som innebär att fler barn kommer att ha två rättsliga föräldrar redan från födelsen. Vidare är det bra att personer som är gifta/registrerade partner behandlas lika oberoende av sexuell läggning eller kön. Det är också bra att föräldrar som inte är gifta eller registrerade partner på ett enklare sätt, genom digital bekräftelse, ska kunna bekräfta föräldraskapet. Allt detta är positivt. Samtidigt handlar det bara om ett fåtal smärre förändringar i en större helhet. Grunden utgörs fortfarande av förlegade föreställningar som är allt annat än tidsenliga. Föreställningar som innebär att barn som föds inom äktenskap/registrerade partnerskap särbehandlas i förhållande till majoriteten av alla barn som föds, eftersom mer än hälften av alla barn som föds i Sverige föds inom andra typer av relationer. Förlegade föreställningar som också innebär att fastställande av faderskap fortfarande utgår från frågan om det finns ”anledning att anta att mannen har haft samlag med modern”. Förlegade föreställningar om att den som föder ett barn alltid är modern. Förändringarna bygger således vidare på en felaktig grund och riskerar därmed att göra ett redan snett torn ännu högre och ännu mer snett.

Det är bekymmersamt att man inte har börjat från grunden i stället för att bygga på ett svåröverskådligt, lappat och lagat regelverk. Många viktiga frågor lämnas också därhän eftersom den utredning som propositionen bygger på uppenbart har haft ett alltför snävt uppdrag och då lagändringar utretts i fel ordning. Föräldraskapet är därmed fortfarande i stort behov av en revidering för att åstadkomma en tydlig, könsneutral och jämlik lagstiftning. Även om regeringen – i flera fall som en direkt reaktion på tillkännagivanden från riksdagen – under 2020 tillsatte ett flertal utredningar på det familjerättsliga området, måste det ifrågasättas varför detta skjutits upp. Den familjerättsliga lagstiftningen berör så många människor på ett ingripande sätt och har stor betydelse för allmänhetens generella uppfattning om lagstiftningens legitimitet. Den familjerättsliga lagstiftningen fyller också en normerande funktion i frågor som jämlikhet och könsroller, och har mycket stor betydelse för barns trygghet. Därför duger det inte att regeringen agerar saktfärdigt på det familjerättsliga området.

Propositionen förslår en vidareutveckling av dagens faderskapspresumtion i form av en mer könsneutral föräldraskapspresumtion. Frågan är dock om denna lösning var att förordas framför en presumtionsfri föräldralagstiftning. Tyvärr har vi inget svar på detta eftersom utredningen inte har haft i uppdrag att titta närmare på presumtionen i sig. I brist på annat får vi därför gå vidare med förslaget om en utbyggd föräldraskapspresumtion. Förslaget har ändå fördelen att fler barn än i dag kommer att ha två rättsliga föräldrar redan från födelsen samt innebär en mer könsneutral lagstiftning.

Givet att det lagförslag som nu ligger för handen innebär en inriktning med fortsatt föräldraskapspresumtion är Centerpartiet av uppfattningen att föräldraskapspresumtionen även bör omfatta sambor. Detta då ett mycket stort antal barn föds inom sådana förhållanden samt då det är svårt att argumentera för varför själva giftermålet/registrerade partnerskapet motiverar en särbehandling i fråga om föräldraskap.

När det kommer till bekräftelse av föräldraskapet förordar Centerpartiet en ordning som innebär att föräldraskapet ska bekräftas preliminärt, digitalt, redan innan barnets födelse och sedan bekräftas igen efter det att barnet är fött. Flera remissinstanser förordar detta system. Riksdagen har också tillkännagett att regeringen bör överväga införandet av en sådan möjlighet (bet. 2018/19:CU7 punkt 7, rskr. 2018/19:180). Att föräldraskapet bekräftas redan före barnets födelse skapar förutsättningar för ett gemensamt och jämställt föräldraskap redan från start, men utgör framför allt en

trygghet för barnet. Inte minst kan en möjlighet att bekräfta föräldraskapet redan under graviditeten ha stor betydelse för barnet i en situation där en förälder avlider före, under eller kort tid efter barnets födelse.

Centerpartiet anser också att gemensam vårdnad bör utgöra normen för alla barn, inte bara barn till gifta föräldrar eller föräldrar som ingått registrerat partnerskap. Alla föräldrar bör, oberoende av kön, känna sig fullt ut delaktiga och involverade i sitt barn från start. Därför bör lagen ändras så att huvudregeln är att barn från födseln står under vårdnad av båda föräldrarna. Detta oavsett om föräldrarna är gifta eller bor tillsammans och oavsett om de har en relation eller inte när barnet föds.

Enligt barnkonventionen (artikel 7) har barn, så långt det är möjligt, rätt att få kännedom om sitt ursprung. Centerpartiet värnar barnets rätt till kännedom om sitt genetiska ursprung. Vi anser därmed att den genetiska kopplingen till barnet bör dokumenteras i samtliga fall när det rättsliga föräldraskapet inte överensstämmer med den genetiska kopplingen till barnet. Sådan dokumentation bör ges in i samband med den digitala bekräftelsen av föräldraskapet.

Flera remissinstanser påtalar problematiken med hävning av föräldraskap och att dessa fall skulle kunna komma att bli vanligare om fler föräldraskapspresumtioner införs. Centerpartiet delar denna oro. Regleringen gällande hävning av föräldraskap är redan i dag otillfredsställande sett till barnets bästa. Efter ändringen av lagstiftningen 2019 kan faderskap hävas om barnet kommit till genom exempelvis insemination i hemmet med donerade spermier, genom assisterad befruktning vid en klinik utomlands som inte är behörig eller vid klinik utomlands med donerade spermier från okänd donator, som barnet inte kommer kunna få ta del av uppgifter om. När nu föräldraskapspresumtionen utökas till att även omfatta personer som lever i registrerat partnerskap, dvs. samkönade par, kommer fler barn som omfattas av föräldraskapspresumtion att ha kommit till på de sätt som hävningslagstiftningen särskilt pekar ut. Fler barn riskerar därmed att förlora en förälder, och i många fall även en vårdnadshavare. Frågan är därmed om hävandereglerna ens är förenliga med Europakonventionens artikel 8 om rätten till privat- och familjeliv. Centerpartiet är av uppfattningen att möjligheten att häva ett föräldraskap, och i många fall därmed även ett vårdnadshavarskap, ska vara mycket restriktiv. Vi föreslår därför att regeringen skyndsamt återkommer med ett lagförslag som innebär en återgång till hävandereglerna som gällde före den 1 januari 2019. Ett föräldraskap är så mycket mer, och ibland helt frikopplat från genetik.

Martina Johansson (C)

Ola Johansson (C)

Catarina Deremar (C)